

JURYRAPPORT ABE BONNEMA PRIJS 2014

Inleiding

De Abe Bonnema Prijs voor Jonge Architecten is een nieuwe prijs, die vanaf 2014 elke twee jaar wordt uitgereikt en is een initiatief van de ir. Abe Bonnema Stichting. In de oneven jaren, voor het eerst in 2013, is door de Stichting ook de Abe Bonnema Architectuurprijs ingesteld. De eerste winnaar van de Abe Bonnema Architectuurprijs was het Spaanse architectenduo Cruz y Ortiz met hun inzending voor Het Nieuwe Rijksmuseum te Amsterdam.

Het doel van de Abe Bonnema Prijs is het vestigen van aandacht op de architecten van projecten, die door de toepassing van innovatieve concepten en aspecten voorbeeldig zijn, een nieuwe norm of standaard zetten en/of een toonbeeld zijn van vernieuwing in de architectuur. Via deze voorname architectuurprijzen wordt het gedachtegoed van de architect Ir. Abe Bonnema (1926-2001) in ere gehouden.

De Abe Bonnema Prijs voor Jonge Architecten staat open voor architecten onder de 40 jaar en wordt toegekend aan de architect van het door een onafhankelijke en deskundige jury aangewezen winnende bouwproject, dat in de afgelopen twee jaar (2012-2013) in Nederland is gerealiseerd. De winnaar van de Abe Bonnema Prijs voor Jonge Architecten ontvangt een oorkonde en een bedrag van 10.000 Euro.

Naast de Abe Bonnema Prijs in de categorie 'gerealiseerde bouwwerken' stelde de ir. Abe Bonnema Stichting dit jaar ook een Aanmoedigingsprijs voor Jonge Architecten ter beschikking aan de door de jury aangewezen winnende inzending in de categorie 'andersoortige architectuurproducties'. Bij deze (vrije) categorie kunnen bijvoorbeeld ongerealiseerde ontwerpen, innovatieve, vernieuwende ideeën en grensoverschrijdend ontwerponderzoek worden ingediend.

Samenstelling jury

De onafhankelijke jury is door het Bestuur van de ir. Abe Bonnema Stichting benoemd en kent de volgende samenstelling:

- Frans Evers (voorzitter)
- Bastiaan Jongerius
- Nynke Rixt Jukema
- Marijke Martin
- Koen van Velsen
- Sabien de Kleijn

Marc A. Visser trad op als secretaris van de jury (zonder stemrecht).

Werkwijze

Het aantal inzendingen voor de Abe Bonnema Prijs voor Jonge Architecten 2014 bedraagt 22. Daarnaast waren er 17 inzendingen voor de Aanmoedigingsprijs. In totaal 39 inzendingen.

De beoordeling door de jury heeft in twee rondes plaatsgevonden.

Tijdens de eerste bijeenkomst is aan de orde geweest:

- Of er sprake was van eventuele betrokkenheid van één der juryleden bij de inzendingen. Daarvan is geen sprake.
- Of de inzendingen aan de formele criteria voldeden. Twee inzendingen voldeden daar niet aan en zijn buiten verdere beoordeling gebleven. De inzending met de titel 'Deelname aan een evenement in Venetië' was onvolledig, de inzending met de titel 'Huis M' was reeds voor de editie van de Abe Bonnema Prijs 2013 ingezonden, hetgeen strijdig is met het reglement.
- In aanvulling op de algemene beoordelingscriteria uit het reglement heeft de jury aspecten benoemd, die bij de beoordeling van de inzendingen zijn betrokken.
- Een eerste selectieronde, waarbij een lijst is samengesteld van inzendingen waarover de jury aanvullende informatie wilde ontvangen c.q. gebouwen, die de jury graag ter plaatse wilde bezoeken.

Tijdens de tweede ronde van beoordeling is aan de orde geweest:

- Een informatieronde via interviews met en presentaties van vijf inzenders voor de Abe Bonnema Aanmoedigingsprijs.
- Bezichtiging van vier bouwprojecten, ingezonden voor de Abe Bonnema Prijs voor Jonge Architecten, waarbij door de architecten ter plaatse toelichting werd gegeven.
- Tot slot heeft de jury de nominaties aangewezen en een voordracht gedaan voor de winnende inzending.

Bij de eindbeoordeling was de voltallige jury aanwezig. De voordracht van de jury was unaniem.

Beoordelingscriteria

In het reglement van de Abe Bonnema Prijs is opgenomen dat de jury de inzendingen beoordeelt vanuit het samenhangende begrip integrale kwaliteit, waarbij voor elke editie geldt dat in ieder geval de volgende drie criteria worden gehanteerd, in willekeurige volgorde:

- Functionele kwaliteit, gebruikswaarde
- Architectonische en stedenbouwkundige kwaliteit, belevingswaarde
- Toekomstwaarde, bijdrage aan duurzame ontwikkeling

De jury kan conform het reglement in aanvulling hierop (per categorie) aspecten nader specificeren en heeft daaraan ook invulling gegeven, zowel voorafgaand als tijdens de finale jurybeoordeling. Naar het oordeel van de jury mag (in aanvulling op de algemene criteria) van een nominatie voor de winnende inzending verlangd worden dat er bij de inzending sprake is van:

- Schoonheid en attractiviteit ('Zeggingskracht')
- Actualiteitswaarde ('Het ontwerp is van deze tijd')
- Culturele waarde en consistentie ('Gelaagdheid')
- Realiteitsgehalte en maatschappelijk nut ('Civic commitment')
- Innovatief karakter en pionierswaarde ('Bijdrage aan duurzame ontwikkeling')

Bij de beoordeling heeft de jury zich voornamelijk gebaseerd op de inzendingen zelf en in mindere mate op de inzenders daarvan. Het reglement maakt het mogelijk om bij de finale beoordeling ook het (overige) oeuvre van de (jonge) architect te betrekken. Bij het aanwijzen van de prijswinnaar is dit niet aan de orde geweest. Wel heeft de jury in de eindbeoordeling aandacht gehad voor de wijze waarop de (jonge) architect zichzelf positioneert en hoe hij of zij zich presenteert.

Observaties van de jury

De inzendingen voor de Abe Bonnemaprijs voor Jonge Architecten (en voor de Aanmoedigingsprijs daarin begrepen) bieden inzage in de actuele praktijk van Nederlandse architecten onder de 40 jaar. De jury denkt dat de relatieve onbekendheid van deze nieuwe Architectuurprijs maakt dat niet alle talentvolle jonge architecten in Nederland de oproep tot deelname aan deze editie heeft bereikt. Dit is mogelijk een verklaring voor het relatief bescheiden aantal inzendingen.

Op basis van de ervaringen met deze eerste editie zal de jury een aantal aanbevelingen doen aan het Stichtingsbestuur voor de volgende editie van de Abe Bonnema Prijs voor Jonge Architecten in 2016.

Voor het aanleveren van een complete inzending werd de jonge architecten ook gevraagd om hun CV in te dienen. Het is de jury daarbij opgevallen dat veel jonge architecten voorafgaand aan de bouwcrisis nog bij gerenommeerde Nederlandse bureaus werkte, maar blijkbaar noodgedwongen een wending aan hun carrière hebben moeten geven. Daarbij blijkt dat sprake is van een creatieve generatie; soms leidt dat tot het zelf opstarten van een bureau, al of niet in samenwerking met anderen, in een enkel geval heeft de jonge architect de moed gehad om een bestaand bureau over te nemen en daar nieuw elan aan te geven. Weer anderen wenden hun beroep aan ten behoeve van activiteiten op het gebied van onderwijs en onderzoek. Hoewel duidelijk is dat de afgelopen periode voor deze generatie moeizaam was, stelt de jury aan de hand van de inzendingen vast dat 'als er gebouwd wordt', dit in Nederland nog steeds van een hoog kwaliteitsniveau getuigt.

De jury stelt vast dat transformatie de actuele opdracht van vandaag is. Bij een groot aantal inzendingen vormen hergebruik en herbestemming de hoofdthema's. Wat dat betreft vormen de inzendingen een goede weerspiegeling van dit tijdsgewricht. Dit type ontwerpogave vraagt van de (jonge) architecten een nieuwe attitude. Dat uit zich veelal in grote betrokkenheid en in samenwerking binnen netwerken – grensoverschrijdend en met meerdere disciplines. Het klassieke

bouwmeesterschap, met de volledige opdracht 'van schetsontwerp tot en met directievoering' lijkt een zeldzaamheid uit vervlogen tijden; deze generatie schikt zich in de gewijzigde rol van de hedendaagse architect.

De jury beschouwt het als eervol en stimulerend om onder de inzenders op zoek te gaan naar jonge architecten, die in 2012 en 2013 uitmuntende bouwwerken hebben gerealiseerd: bouwwerken die voorbeeldig zijn. Met dezelfde belangstelling onderzocht de jury of jonge architecten met visionaire, wellicht zelfs hemelbestormende ideeën bijdragen aan de vernieuwing van de architectuur, en – in het verlengde daarvan – aan de gebouwde omgeving en de samenleving. De generatie architecten onder de 40 jaar beschikt immers nog niet over de ballast van (te) veel ervaring. Bovendien mag, in het kader van de Abe Bonnema Prijs, van inzenders enige visie op de toekomst verwacht worden.

De jury stelde echter vast, na een eerste schouw van de inzendingen, dat ze een hoger niveau had verwacht, en dat gold met name voor de categorie 'andersoortige architectuurproducties'. Binnen die categorie kwam volgens de jury slechts een handvol inzendingen in aanmerking voor nadere beschouwing, door het inwinnen van aanvullende informatie via een ontmoeting met de inzender. Wel selecteerde de jury met overtuiging een viertal inzendingen binnen de categorie bouwwerken, die in een later stadium ter plaatse werden bezocht.

Aanmoedigingsprijs 'andersoortige architectuurproducties'

De jury juicht het initiatief van de Stichting toe om ook een Aanmoedigingsprijs voor Jonge Architecten in te stellen. Juist om ook aan hen die nog geen bouwwerk naar eigen ontwerp hebben opgeleverd de kans te bieden hun talenten te etaleren en hun werkstukken ter beoordeling aan de jury voor te leggen.

Bij de inzendingen voor de Aanmoedigingsprijs valt op dat een aantal kandidaten afstudeerwerk van de TU of de Academie heeft ingezonden. Dit kan volgens de jury niet de bedoeling zijn van de Abe Bonnema Prijs, die zich immers richt op professionals. Echter, wanneer – zoals bij een enkeling het geval blijkt – is voortgeborduurd op dat aanvankelijke afstudeerthema, ontstaat een interessant perspectief op de mate van het uittesten, aanpassen of implementeren van zo'n academische ervaring in de praktijk.

Andere inzenders kozen ervoor een eerder ingediend ontwerp voor een prijsvraag of buitenlandse competitie in te sturen. De overige inzendingen voor de Aanmoedigingsprijs vallen uiteen in twee typen. Het eerste betreft ontwerpvoorstellen, waar niemand om gevraagd lijkt te hebben, en die bovendien geenszins voldoen aan de criteria die de jury voor de Abe Bonnema Prijs dient te hanteren. Het tweede type betreft werkstukken, die weliswaar als ontwerponderzoek werden aangekondigd, maar waar naar het oordeel van de jury een relevante probleemstelling ontbrak en/of geen steekhoudende conclusie werd getrokken.

Ofschoon de jury alle inzendingen voor de Aanmoedigingsprijs met interesse beschouwd heeft en de ontmoeting, die de jury had met de geselecteerde jonge architecten, als zeer inspirerend heeft ervaren, voldeden de inzendingen in de categorie 'andersoortige architectuurproducties' niet of in onvoldoende mate aan de beoordelingscriteria.

Ondanks deze kritische bevindingen besloot de jury binnen deze categorie ‘andersoortige architectuurproducties’ drie inzendingen nader te vermelden, te weten:

1. Theaters van democratie door XML architecten (David Mulder van der Vegt en Max Cohen de Lara)
2. DIOGENES, onderzoek naar een dissonante herinnering door Ron Verduijn
3. AERO + DOME door ScheurwatervandenHoven (Maarten Scheurwater en Olivier van den Hoven)

Theaters van Democratie

XML architecten heeft, al tijdens de opleiding, diepgravend onderzoek verricht naar de architectuur typologie en de inrichting van de plenaire zaal van parlementen. Uitgangspunt is dat zo’n vergaderzaal de politieke cultuur van een land weerspiegelt, en bij kan dragen aan (vormen van) democratie. Het onderzoek documenteert veertien zalen over de hele wereld, in de vorm van plattegronden, dwarsdoorsnedes en 360-graden panoramafoto’s. Op basis van de verworven inzichten heeft het bureau alternatieve ontwerpen gemaakt, waarvan er een als debatruimte in kunstcentrum de Appel in Amsterdam werd ingericht. Ook is het project op de recente Biënnale van Venetië getoond. De jury waardeert de thematische keuze, de professionele presentatie en de slimme netwerkqualiteit van de ontwerpers.

DIOGENES

Ron Verduijn presenteerde een studie over de Bunker Diogenes in Schaarsbergen, een voormalig labyrintisch commandocentrum van de Luftwaffe uit de Tweede Wereldoorlog. Zijn onderzoek vertrok vanuit de vraag of deze ‘dissonante herinnering’ genegeerd zou moeten worden, of dat de bunker juist een herbestemming diende te krijgen. Dat leidde tot een derde weg die de inherente ‘nutteloosheid’ van het monument wil koppelen aan de noodzaak van herinnering. Dat betekent dat Verduijn de bunker - zonder nieuw programma - in tact laat, maar wel een aantal selectieve ingrepen doet om de ruimtelijke ervaring te intensiveren. Daarom zijn in de bunker vier paviljoens (met flexibele, tijdelijke invullingen) 'uitgehakt' die kunstwerken van Armando tonen en het ‘Kwartet voor het einde der tijden’ van componist Messiaen ten gehore brengen. De jury heeft waardering voor de zorgvuldige beargumentering van de inzending en voor de poëtische verbeeldingskracht waarmee het motto ‘de zin van het nutteloze’ is vormgegeven.

AERO + DOME

De inzending van ScheurwatervandenHoven is een prijsvraagontwerp voor een ‘vliegend vliegveld’ ten behoeve van gasten en performers op het Burning Man Festival, dat jaarlijks in de woestijn van Nevada wordt georganiseerd. Die gebeurtenis vindt plaats op voorwaarde dat na afloop geen enkel spoor in de woestijn achterblijft. En die eis gold daarmee ook voor de luchthaven. Het minimalistische ontwerp van Scheurwatervanden Hoven bestaat uit een (tot driedimensionale proporties opgeblazen) rood-wit geblokt kruis en een zwart-wit gestreepte halve bol die gevuld zijn met helium. Deze zwevende vormen worden op hun plek in de lucht gehouden met behulp van witte netten. Daaronder – in de schaduw – bevinden zich de terminal en een pilotenlounge. De jury was

aangenaam verrast door dit lichtvoetige ontwerp, en meent dat de ontwerpers op originele wijze inspelen op het fenomeen van tijdelijke constructies en de woestijn als inspirerende ruimtelijke ervaring.

Conclusie Abe Bonnema Aanmoedigingsprijs

Gelet op de in het reglement van de Abe Bonnema Prijs vastgelegde criteria heeft de jury moeten concluderen dat geen van de inzendingen voor de Aanmoedigingsprijs aan de vereiste integrale kwaliteit voldoet. Op grond van die conclusie heeft de jury na rijp beraad besloten dat er geen winnaar kan worden voorgedragen. Dit verklaart ook waarom de jury voorafgaand aan de prijsuitreiking geen nominaties heeft aangewezen in de categorie 'andersoortige architectuurproducties'. De jury betreurt dat – te meer daar deze editie een eerste gelegenheid bood om deze voorname prijs uit te reiken – maar ziet het als haar plicht om geen concessies aan voornoemde criteria van de Abe Bonnema Prijs te doen.

Abe Bonnema Prijs voor Jonge Architecten 2014

Voor de Abe Bonnema Prijs voor Jonge Architecten 2014 (de categorie gerealiseerde bouwwerken) heeft de jury in de eerste beoordelingsronde vier projecten geselecteerd. Van deze vier projecten, die door de jury ter plaatse werden bezocht, viel de inzending 'Transparante samensmelting van oud pompgebouw en nieuw speelplein' te Delft van derksen | windt architecten uiteindelijk af. Niet zozeer omdat het project door vandalisme was aangetast, maar omdat het gerealiseerde bouwwerk volgens de jury niet geheel voldeed aan de beoordelingscriteria. In de laatste beoordelingsronde heeft de jury drie nominaties aangewezen in de categorie gerealiseerde bouwwerken. Het betreft de volgende inzendingen:

- **Multifunctionele zwembad- en clubaccommodatie de Geusselt te Maastricht**
Slangen+Koenis Architecten
- **Een Blok Tot Leven te Rotterdam**
ScheurwatervandenHoven & Antonia Reif Architectuur
- **Koepel op de Overplaats te Heemstede**
Architectenbureau Marjolein Van Eig / Inbo

Multifunctionele zwembad- en clubaccommodatie de Geusselt

Slangen+Koenis Architecten

De architect is er volgens de jury in geslaagd om het zwembad (opnieuw) binnen het domein van de architectuur te trekken, en vakmatig in te spelen op de huidige, beleidsmatige interesse voor 'healthy ageing' als onderdeel van het alledaagse leven. Ten behoeve daarvan heeft de publieke opdrachtgever zich ambitieus en toekomstgericht opgesteld. Het resultaat is een sfeervol gebouw dat de technische oplossing voor een functionele opgave ruim overstijgt. Dat is zichtbaar in de dimensionering, opeenvolging en overgang tussen de verschillende ruimten – de binnen- en buitenbaden zijn als een horizontale reeks ruimten achter elkaar gelegd, in de overvloedige lichttoetreding, de behandeling van het wateroppervlak als expliciet architecturaal thema, en in het verrassende materiaalgebruik. Dat laatste leidt tot een opvallend aangename akoestiek die, op haar beurt, bijdraagt aan de ervaring van dit ensemble als verblijfsruimte, ook voor niet-sporters. De architect heeft daarnaast innovatieve oplossingen ingezet, zoals blijkt uit de ingenieuze inpassing van installaties, de beperking van energieverbruik en de toepassing van het 'cradle to cradle' principe via opname van gebruikte en opnieuw te gebruiken materialen als tegels en hout.

Het sportcomplex, aan de stadsrand van Maastricht, is fraai verknoopt met de aanpalende sportvelden en het omringende landschap. Dankzij de horizontale compositie slaagde de architect erin om, op een laat moment in de planvorming, een aanvullend programma voor andere sportaccommodaties (kleedkamers, kantines voor onder meer hockey en voetbal), soepel in het ensemble op te nemen. Daarbij is het overigens jammer dat de beoogde overgang – van dat bouwdeel naar de sportvelden – via een tribune, niet door de opdrachtgever is gerealiseerd.

Als werkstuk van een jonge architect maakt het gebouw een volwassen indruk. Het Geusseltbad scoort hoog bij toetsing aan de beoordelingscriteria: het gebouw is functioneel, slim en vakkundig in elkaar gezet, biedt een prettige verblijfskwaliteit en levert een bijdrage aan duurzame ontwikkeling, ook dankzij de toekomstige exploitatiemogelijkheden. Naar het oordeel van de jury zijn de aspecten zeggingskracht (beeld) en gelaagdheid (consistente samenhang tussen details en geheel) minder overtuigend aanwezig.

De jury heeft grote waardering voor de ondernemingszin van deze jonge architect. Zijn project kan worden beschouwd als een toonbeeld van 'entrepreneurial architecture'. Ook getuigt het van moed en doorzettingsvermogen om een gevestigd technisch georiënteerd bureau – gespecialiseerd in zwembaden – nieuw leven in te blazen en te bevruchten met een frisse en nadrukkelijk architectonische ontwerphouding. In het geval van Erik Slangen lijkt dat een levensvatbaar scenario voor jonge architecten.

Een Blok Tot Leven

ScheurwatervandenHoven & Antonia Reif Architectuur

De revitalisatie van de kop van een bouwblok aan de Rotterdamse Witte de Withstraat is het resultaat van teamwork. Naast een bevlogen opdrachtgever met durf en visie, een meubelmaker, lokale kunstenaars en een aannemer hebben de architecten een zichtbaar toegevoegde waarde in het project gebracht. Wellicht wordt met deze vorm van samenwerking, waarin de leden van het team elkaar de ruimte geven, een nieuwe weg ingeslagen. Daarbij is de architect niet langer de regisseur, die op alle niveaus de integratie tot stand brengt, maar één van de geëngageerde spelers, die op grond van expertise op het gebied van typologie, ruimtelijke compositie en architectonisch detail, een bijdrage aan het 'Gesamtkunstwerk' levert.

De operatie is geslaagd te noemen omdat het team dit deel van de Witte de Withstraat, zowel programmatisch als qua uitstraling, bij de belangrijke culturele as van Rotterdam hebben weten te betrekken. De facelift van de gevels draagt bij aan de daartoe noodzakelijke belevingswaarde. Het gevarieerde programma (hostel, horeca, cultuur, appartementen) speelt in op de activiteiten en doelgroep in dit stadsdeel, en zorgt tegelijkertijd voor een realistische economische balans. Zo bieden de appartementen een bron van structurele inkomsten, en is de draagkracht van het hostel van belang voor de aanpalende horecaondernemers. De diverse programmaonderdelen zijn op vernuftige wijze over de vier panden verdeeld, onderling verbonden of juist als autonome ruimten afgebakend.

De opzet en inrichting van het King Kong hostel speelt origineel in op de behoefte aan herijking van dit type tijdelijke accommodatie. Het bevat een aantal innovatieve programmaonderdelen, waaronder een gemeenschappelijke keuken op straatniveau en een dubbelhoge overloop onder het dak van de bovenste slaapverdieping. Daarin zijn halve verdiepingen geschoven ten behoeve van individuele slaapruidtes en fitnessapparaten geplaatst en opgehangen waarmee de gasten hun conditie kunnen opvijzelen.

Op de aspecten attractiviteit, actualiteitswaarde, culturele waarde en maatschappelijk nut scoort de inzending 'Een blok tot leven' naar het oordeel van de jury hoog.

Op de architectonische uitwerking echter, valt volgens de jury het een en ander af te dingen. Het lijkt erop dat de architecten een aantal kansen om hun ware vakmanschap te tonen onvoldoende hebben benut. Dat geldt met name voor de inpassing en uitwerking van verbindende elementen als trappen, voor inpassing van de technische installaties en voor de op zichzelf interessante ingreep op de hoogste verdieping. Ook in de uitvoering van bepaalde details lijkt de hand van de architecten onvoldoende zichtbaar. Dat vakmanschap is wel één van de beoordelingscriteria voor de Abe Bonnema Prijs. Dat neemt niet weg dat dit project volgens de jury getuigt van een houding waarin de architect zich als teamspeler positioneert binnen de bredere opgave van hergebruik en stedelijke revitalisering, en in de context van terugtrekkende overheden. Het is lovenswaardig dat dankzij deze ingreep een levendig en bruisend stukje stad aan Rotterdam is teruggegeven.

Koepel op de Overplaats

BureauVanEig / Inbo

De jury vat de inzending op als een herinterpretatie van een 18de eeuwse landschapselement – in dit geval een theekoepel op de top van een heuvel, in de romantische landschapstuin bij buitenplaats De Hartekamp – binnen een volstrekt ander tijdsgewricht. We leven inmiddels in een tijd waarin arbeid duurder is dan materiaal en waarin verveling het wint van noeste arbeid. Tijd om thee te drinken is er voldoende, maar de durf en de rust ontbreken om die er daadwerkelijk voor te nemen. Ook blijkt de mentale spanningsboog soms dermate strak, dat verveling omslaat in fysieke agressie. De originele theekoepel viel dan ook ten prooi aan vandalisme en brandde uit. Zijn oorspronkelijke functie had de koepel toen allang verloren, terwijl het omringende park steeds minder bewandeld en niet langer zorgvuldig beheerd werd.

Bij de recente poging, van Landschap Noord-Holland, om het historische (in zijn huidige vorm waarschijnlijk door J.D. Zocher ontworpen) park opnieuw zichtbaar en erfahrbaar te maken, bleek een ‘nieuw’ landschapselement een belangrijke, oriënterende rol te kunnen spelen. Marjolein van Eig (destijds werkzaam bij Inbo, inmiddels zelfstandig onder de naam BureauVanEig) won samen met Laura Theng de prijsvraag voor een ‘nieuwe blikvanger’, en greep die aan om een monumentaal object te scheppen. De door Van Eig uitgewerkte koepel is de uitkomst van een grondige interesse en studie, niet alleen in (historische) archetypes, maar ook in de basiselementen van de bouwkunst als ambacht. Vanwege hun bestendigheid en duurzaamheid kunnen dergelijke fundamentele noties, volgens de architect, steeds opnieuw ingezet en kritisch geïnterpreteerd worden, zonder dat dit tot gemakzuchtige kopieën van historische voorbeelden leidt.

In de woorden van de architect is het dan ook niet de vorm maar de contravorm die de herinnering oproept. Dat betekent dat de bezoeker niet langer ín maar óm het koepeltje heen zit, en dat het gebouwtje geen verblijfsruimte meer is, maar een oriëntatiepunt, een doel voor de wandelaar, en een gelegenheid tot mijmer en focus. Het theekoepeltje is niet lichtvoetig, maar traditioneel geconstrueerd en vergt geen intensief onderhoud. Het is een achthoekige bakstenen sculptuur, volledig opgetrokken uit gerecyclede IJsselsteentjes. Materiaal en bouwwijze combineren een verlangen naar ambachtelijkheid met de noodzaak van een zwaar en ‘hufferproof’ bouwwerk. Dat het met liefde en toewijding werd ontworpen en gemaakt, is voelbaar en afleesbaar. Het koepeltje is een object met in potentie monumentale waarde, omdat het met minimale – maar voor de bouwkunst essentiële – middelen een ingreep realiseert die behalve een ‘klassiek’ bouwwerk ook een hernieuwde beleving van het omringende landschap oplevert.

Een kritische kanttekening is volgens de jury te plaatsen bij de gevolgen van de verscaling die vlak voor uitvoering werd doorgezet: een verkleining van het object met de factor 0,8. De afmetingen van de traptreden zijn daardoor niet optimaal, met een nadelig effect op het zitcomfort.

De jury heeft grote waardering voor de wijze waarop de architect deze op het eerste gezicht relatief ongecompliceerde opdracht heeft uitgewerkt. De inzending scoort hoog bij toetsing aan de beoordelingscriteria en voldoet aan de aspecten schoonheid en attractiviteit (‘zeggingskracht’), actualiteitswaarde, culturele waarde, consistentie (‘gelaagdheid’) en pionierswaarde.

Eindoordeel

De drie genomineerde inzendingen voor de Abe Bonnema Prijs voor Jonge Architecten 2014 zijn sterk uiteenlopend van karakter, maar getuigen alle drie van hoge kwaliteit en bouwkunstige ambitie. Bij toetsing voldoet elk project aan ten minste twee van de drie gestelde beoordelingscriteria. Het betreft door jonge architecten gerealiseerde bouwwerken in 2012 en 2013 van uitzonderlijke kwaliteit, die voorbeeldig zijn en een bijdrage leveren aan de vernieuwing van de architectuur. Bij de uiteindelijke weging tussen de drie genomineerde inzendingen hebben de door de jury nader gespecificeerde beoordelingsaspecten uiteindelijk de doorslag gegeven. Op de winnende inzending is een veelheid van door de jury geaccentueerde aspecten van toepassing. Het bouwwerk is naar het oordeel van de jury een prestatie van uitzonderlijke, hoogwaardige architectonische kwaliteit, die toekomstige generaties inspireert en tot voorbeeld strekt voor jonge architecten.

De jury wijst Marjolein van Eig van BureauVanEig met de inzending 'Koepel op de Overplaats' te Heemstede aan als winnaar van de Abe Bonnema Prijs voor Jonge Architecten 2014.